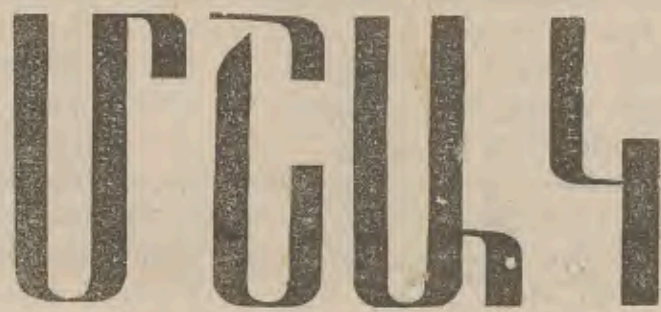

ՏԱՍՆ ԵՒ ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարեկանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ. Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լիցուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ երեւանից. Նա-
մակ Բաթումից. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Անգլիա. Արտաքին լուրեր. — ԽԱՌՆ
ԼՈՒՐԵՐ. — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱՎԱՆ. Ս. Պետերբուրգի կեան-
քից.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՎԱՆԻՑ

Օգոստոսի 7-ին

Այս մի քանի շաբաթ է, որ ես երեւանում եմ:
Մի քանի տարի ընթացիկ լինելով Երեւանից, երբ
այս տարի վերադառնում եմ, ինքս ինձ երեւակա-
յում եմ երեւանի պատկերը, ինքս ինձ հաշիւ եմ
տալիս՝ թէ ինչ փոփոխութիւններ պիտի եղած
լինէին քաղաքում: Ես մտածում եմ, պիտի տես-
նեմ երեւանում ջրի առատութիւնը, փողոցների
մաքրութիւնը, օգի զովութիւնը՝ փողոցների երկու
կողմ տնկած ծառերի ստուերի տակ, մաքրու-
թիւն այն հրապարակի վրա, ուր ծախվում է ա-
մենայն տեսակ բերք և վերջապէս սէր հասարակ
և ամբիկ և աղմուկային կամ բուրբուռաղմուկային դա-
սակարգի մէջ:

Այսպիսի երեւակայական պատկերներ էին ձե-
ւանում իմ աչքին առաջ ամբողջ ճանապարհոր-
դութեան ընթացքում. որքան մոտենում էի քա-
ղաքին, այնքան հետաքրքրվում էի բոլոր առաջ
հասնել այնտեղ և իմ երեւակայած իրականու-
թեան մէջ տեսնել:

Վերջապէս կառքը հասաւ Քանաքեռ գիւղը,
որտեղից երեւան էին երեւանի կանաչադաղ աշ-
գիւնները, պարտէզները, եկեղեցիների նոր կանա-

չադոյն ներկած գմբէթները իրանց փայլուն խա-
չերով: Թէ որքան հրճուանք և ուրախութիւն աղ-
ղեց ինձ վրա՝ հայրենիքիս տեսքը Քանաքեռի
բարձր բլրի վերայից, այդ կարող է գալ նա, որ
մի քանի տարի պանդխտելուց յետոյ վերադառ-
նում է հայրենիք:

Ուրախ տրամադրութեամբ մտնում եմ քաղաք.
Աստաֆեան փողոցը երկու վերջով փոշիով ծածկ-
ված էր. անցնել առանց բաւականաչափ փոշի
կուլ տալու անկարելի էր, չը նայած որ փողոցի
երկու կողմով առուների մէջ հոսում է ջուր:
Մի փոքր առաջ գնացինք, նոր երևոյթ ընկաւ
աչքիս, այն է՝ առուների եզերքներում տնկած
էին ակացիայի չոր ձողեր և այս ձողերը շարու-
նակվում են մինչև կլասիական գիմնադիօնի ա-
ռաջը. դարձանք ինձ տարաւ. այս քնչ է, — մի-
թէ օգտաւ քաղաքին գեղեցկութիւն են տալիս. ե-
թէ կամենում էին փողոցի երկու կողմում ծա-
ռեր տնկել, ինչու չէին տնկում ուռնիք, թրթռիկ,
որ աւելի ստուեր կարող էին արձակել քան թէ
ակացիայի ծառերը....

Անցնում եմ մեր փողոցով, աչքս է ընկնում
նոր անմաքրութիւնը և փոշին, ինչ որ երեւանից
գնալու ժամանակ: Այստեղ ես մտածեցի, որ ե-
րեւակայածս յայտնեց բոլորն էլ ի դերս եղան:

Երկրորդ օրը իմ ծանօթներից մէկի հետ գնա-
ցինք փողոց հրապարակը տեսնելու: Զանապա-
հին հարցրի, արդեօք ժողովուրդը ինչ խելքով է
ակացիայի ծառեր տնկել փողոցի երկու կողմե-
րում: Բնիկըս փայտով պատասխանեց. «Կար-
ծում եմ թէ ժողովուրդն ինքն է տնկել, ոչ այժ-
մեան պ. քաղաքագլուխը Նիկոլայի անտառից
բերել տուեց այս ծառերը, ի հարկէ քաղաքի
հաշիւով, բայց այն էլ նրա ընդդէմ չորացան, մի
քանի հատ են կանաչ մնացել, նրանք էլ գալ
տարի կը չորանան. ախր ուր մի փոքր հաստ
չեն այս ձողերը, ապա թէ ոչ չորանալուց յետոյ

րուբլինով, նրանք ժողովուրդի գլուխն էին անց-
նում և ամենայն ինչ և ամենայն ուր իրանց կամ-
քին, կըրերին և օգտին էին ծառայեցնում: Այս
տեսակ տիպերը մի քանի, երեւանում տարի առաջ
մեր առաջնորդ մարդիկ էին, աղաներն էին:
Նրանք իրենցն էին հասարակութեան մէջ, վեհ
և անմատոց տեղ էին բռնում հասարակ ժողո-
վրդի աչքում: Նրանք այն անձնաւորութիւններն
էին, որք ազգի պայծառութիւն, ազգի լոյս, ազգի
յոյսն էին կոչվում մեր յետագիւր փոխառողներէ:
Որքան որ նենգամիտ լինէին այս քաղաքի խելի
մեր ամբողջ մարդկային ինքնութիւնը: Երբ
վրա մեր միւս սեպուղուս ասպետների կողմից,
որքան որ նրանք ինքնահաւան և փառասեր լինե-
ին, նոյնքան զովաբանում, փառաբանում էին
մեր կղերից. որքան որ նրանց անողորմ հաշիւ-
ներին ենթակա լինէր ազգը, նոյնքան մեծ էին
ժամկետների աչքում նրանց բարեբարութիւնը և
ինամբը դէպի ազգը: Սակայն իրապէս նրանք
գայլեր էին գառանց հօտի մէջ... Այս տիպարնե-
րի տեսակներն այժմս էլ կան և ի հարկէ ժա-
մանակին յարմարացած մորթիներով...

Փառաւորեանք—հայրն ամբարշտը էր ընկերու-
թեան մէջ. խորամանկ, խաբարայ, կեղծաւոր և
չողորմորդ իրանից փոքր ինչ վեր աստիճանի
մարդկանց առաջ, ամբարտաւան՝ իրանից ցածր
մարդկանց հետ. կոշտ, կոպիտ և վատեցողիչ
գերգաստանի շրջանում: Այստեղ, եթէ սա բերա-
նը բացանելու լինէր, անշուշտ ընտանեաց մի որ
և է անդամի վրա բռնալու կամ նրան պախա-
րակելու պիտի ընդհանէր. ձեռքը, եթէ բարձրաց-
նելու լինէր, անհրկայ՝ մէկի գլխին պիտի իջեց-
նէր: Ում վրա որ նայէր, միշտ չարն ու յուրիս
պիտի նկատէր, և վայ նրան, ով նրա քննութեան
առարկան լինէր: Հեշտ է եզրակացնել, որ նրա
ամբողջ ընտանիքը ուրախակամների պէս էին
չուռ գալի նրա ներկայութեամբ, և աղատ չունչ
էին առնում միայն այն ժամանակ, երբ սա ոտը
դռնից դուրս դնէր, բայց այն էլ մօր հոգեմա-
ճղման ձայնի սպառնալիքներով թէ՛ պապային:

գոնէ հեռագրական սիւների համար պէտք կը
գային:

Ես ցաւ դպացի և մեղքացալ խեղճ ժողովուրդին.
միթէ քաղաքը այդպիսի դատարկ բաների համար
էլ պիտի փող մսխի... մենք հակառակ չենք քա-
ղաքի շքեղութեան և գեղեցկութեան համար փող
մսխելուն, միայն ժամանակին, ոչ այժմ: Ոչ մի
թիւ թէ շատ հակացող քաղաքացի գոհ չէ այս
աւելորդ ծախքից. ում հարցնում ենք ասում է.
«մոկը ծակը չէր կարողանում մտնել, ցախ աւե-
լը պոչից կապեցին». մեր պարտքը (որ մի քանի
հազարների է համարում) մեղ հերիք դարձը ու
ցաւ չէր, մի նոր պարտք էլ են աւելացնում
մեղ վրա»:

Հասանք հրապարակին, ուր վաճառվում են ա-
մենայն տեսակ իրեր: Ամառը այստեղ ամենից
շատ ծախվում է սեխ, ձմերուկ, խնձոր, խաղող
և այլ տեսակ միւրդ: Այս հրապարակի ա-
մեն մի քարը նուիրական է, ուստի մինչև ան-
գամ մեղք է համարվում անմաքրութիւնը դէն
ածել. ով որ 20 տարի առաջ տեսել է այս հրա-
պարակը, այսօր էլ կը տեսնի նոյնը առանց մի
որ և է փոփոխութեան. պատմում են, որ ան-
մաքրութիւնը իրանց պապերից է մնացել նոր
սերնդին... Մաքրութեան համար վերահսկողու-
թիւնը չափազանց թույլ է:

Մթնոլորտի առ ու ծախսը նոյնն է մնացել.
Հայաղչի կոչուածները գիշերով առնում են նոր
եկած իրերը և թանգ գնով ծախում ժողովրդեան
վրա, իսկ այս բաների վերահսկողը—հրապար-
չին՝ եթէ այդպէս հետ լաւ յարաբերութեան
մէջ չէ, թույլ չէ տալիս հասարակութիւնից առաջ
որ և է բան առնի, իսկ որի հետ հրօստ և ծա-
նօթ է, իրան սուտ չը տեսնելուն է տալիս և հե-
ռու գնում, որ նա իր գործը տեսնի: Այս վեր-
ջին գործողութեան մենք անձամբ մի քանի ան-
գամ ակնհաստես եղանք: Հասկանալի է, թէ ում

ամեն ինչ պիտի պատմէ, նրանց հոգիները առնե-
լու համար: Այսպէս միշտ և յարաժամ. երէկը՝
եկած այսօրով, վաղը՝ պիտի կրկնվէր այն, ինչ
որ տեղի է ունեցել այսօր: Զրկված ծնողների
զգուշացից, երեխանք միմիայնութիւն էին զոտ-
նում սպասուորների, սպասուորների ու ձիապան-
ների ընկերութեան մէջ: Ոչ պակաս զոռանք
էին պատճառում նրանց զանազան դատարաւ-
ներն ու դատարաւորները. և ինչ ազգից չեն
ունեցել սրանց՝ գաղաղի, գերմանացի, ռուս,
անգլիացի... Նրանց հոգիները սրանց ոչ զքին
սիրած չէին և այսու պատճառաւ խորշում էին
սրանցից: Մայրերի լեզուն աքաղաղած էր այս
ընտանիքից, զանազան լեզուներով խօսել, գրել
կարգալ էին սովորում, անձնօթ մնալով հայի
այբբենարանին: Անգոսնում էին այդ լեզուն և
երգիծապէս վերաբերվում հային: Համաշխարհային
մարդիկ էին պատրաստում յաջորդ սերունդից, և
բարու տեղ առնելով էին ներշնչում դէպի
մարդկութեան մի անդամը՝ դէպի հայը...

Շինութիւնը հիւր չունէր, աւաղի վրա էր հա-
տառած, և աւելիվելու համար առաջին տեղատա-
րաքին էր սպասում: Սա էլ երկար սպասել չը
տուաւ իրան. ահա խաղաց գոմաբերը, և ինչ որ
բունի պահած էր մի նիւղ ընտանեաց չըջանում
առաւ, տարաւ իր հեղեղի հետ: Հօր մահից յետոյ
ամենքը իսկոյն փոխում են իրանց գործունէու-
թիւնը. մէկը համալսարանից դուրս է գալիս ու
սուռը չաւարտած, գտնելով իր մէջ մեծ հակում
դէպի վաճառականութիւնը, և մի գեղեցիկ օր
ինչ որ ունի չունի կորցնում է բոսայի մի խա-
ղում: Միւսը գիմնադիւլի 5-րդ դաստանուն է
թողնում, յայտնելով թէ՛ անվարձան սէր է զգում
դէպի թատրոնը, գառնում է գերաստան, մի չոր
բուրդ կարգի դերասան: Երրորդը մեր գիւցան է,
որի վրա պիտի խօսեմ այսօր: Աղջկեանցից մէ-
կը ի վերուստ կոչված է եղել կանանց հարցի
գործակալիւր լինել, և ոտը դրած չը դրած մայ-
րաքաղաք, որպէս ազատ քաղաքացուհի, ոչ պա-
կաս ազատ քաղաքացիներ ու քաղաքացիներ

պարտքն է այս բոլորի վերահսկողութիւնը:

Ժամը 12-ին տուն վերադառնալու ժամանակ
տեսանք, որ ջուր սրսկելու համար պատրաստված
երկու արկղներով Աստաֆեան փողոցի վրա 5
սաժէն տեղ ջուր էին սրսկում. վեր նայեցի, տե-
սայ որ քաղաքային խորհրդի տան առաջն է,
այստեղ ի հարկէ պարզվեցաւ ամեն բան... Պէտք
է այս էլ ասել, որ այդ սրսկած ջուրը մի ժամից
յետոյ չորանում է և երկուցեան պահուն թիթեւ
քամուց ահագին թող է բարձրանում և մարդու
խեղդում: Խեղճ երեւանցի ուսանողները ամբողջ
3—10 ամիս սեղանի առաջ օտարութեան մէջ
աշխատելուց յետոյ՝ ամառը գալիս են իրանց
հայրենիքում ծնողների, ազգականների մօտ հան-
գստութիւն վայելելու, այն էլ թույլ անտանելի
լինելու պատճառով փախչում են ամառանոցնե-
րը, որպէս զի 9 ամիս մարմինները մաշկուց յե-
տոյ 3 ամիսն էլ թղթերը չը փչացնեն թող կուլ
տալով:

Կարծում ենք որ պ. քաղաքագլուխը բարեբար
չը հանդիսանար, եթէ հող տանէր քաղաքի մաք-
րութեան վրա:

Սրանք չէին միայն երեւանի պակասութիւննե-
րը: Ախ, երանի թէ լուսինը երեւանի վրա մայր
չը մտնէր. ամսվայ մէջ լուսին 5—6 լուսաւորե-
լը երեւանցի կոյր բաղդիցն է. լուսին չեղած օ-
րերը երեւանցի 8 ժամից յետոյ խաւար է տը-
րում քաղաքի վրա: Երեւանի ամենանշանաւոր
Աստաֆեան փողոցում, որի երկարութիւնը 2
վերստից աւելի է, 2, 3 լապտեր չէ վարվում.
Իսկ խուլ փողոցները հօ լապտերի երես չեն տե-
սել, որովհետեւ խուլ ու նեղ փողոցներում ապ-
րոյները քնածիւս (աղքատ) դասակարգիցն են,
իսկ այս դասակարգի համար ցերեկվայ լոյսն էլ
ափսոսում են, ուր մնաց որ փող ծախսեն և դի-
չերներն էլ լուսաւորեն նրանց փողոցները:

Այս բոլորը ինձ վրա վատ և անախորժ տպա-

է յղել ու ծնել: Միւսը կորցնելով պարկեշտու-
թիւնը, ոխերիմ թշնամի է եղել եկեղեցական
ամուսնութեանը: Սրանց պատաւ մայրը այ-
ժմ ապշած զարմանում է դաւանների այսքան
անառակութեանը, որ այնքան զուսմանում թէ՛ այդ
ինչպէս պատահեց, որ այնքան զուսմանում վատ-
նելուց յետոյ նրանց դատարաւորութեան համար
այսքան անառակ են դուրս եկել. չէին ինչ Աս-
տուծո կրակն էր պակաս մնացի, վուր էր քան
ԹԵՄԱՆ են դուրս եկել ու խայտառակում են ի-
րանց մամի անունը:

—Ո՞վ էր սպասում, որ Փառաւորովի պէս մա-
մին, զանգաւորում է պատաւը,—հայտնի փուչ
փչանալունը ժողովուրդին: Տեսնու ռմին իմ վա-
տուրդին արիւ, վուր Աստուծ առաջն է բերի:
Խաւարի իմ օր ու ուրբա, վուր զինջանայի...
Աստուծ, Աստուծ, իմ քաջածը՝ միթոնի ու մտաբա-
նին չը քաշէ...

Փառաւորեանք երիտասարդը նոյն իսկ այդ
«Փառաւորովի» պէս մամի՝ որդին էր Հօր մահից
յետ սա իսկոյն լազարեան ճնմարանը թողնելով,
առանց ուսման ընթացքը աւարտելու, գալիս է
Պետերբուրգ: Այստեղ մի քանի տարի նա յաճա-
խում էր արքունական համալսարանը, և աւելի
ուղիղ կը լինի ասել, յիշվում էր համալսարանի
ուսանող, մինչդեռ իր ամբողջ ժամանակը ըն-
ծալած էր ամենայն տեսակ ցնդի կենցաղավա-
րութեան: Նա հարուստ էր, և իր եղևորից վերա-
բերմամբ ոչ զքին պարտաւոր չէր հաշիւ տալու:
Քաղաքը մեծ էր, գայթակղութիւններն բազմա-
զան, բուն ծանօթներն սակաւաթիւ: Որքան ա-
ւելի արկածաբեր լինէր օրը, նոյնքան ուրախ
զուարճ էր նա: Քաւան և չորս տարուայ հարաւա-
յին արիւնը ծփում էր նրա երակները մէջ. նա
սիրում էր գաղիւններ և միանգամայն չուսկի
երիտասարդութեան անդամ էր կոչվում: Քաղի-
ուհի է և առհասարակ Հայս տիկնայք՝ մեծ դեր
խաղացին նրա կեանքում: Քաղիւնիւր կանե-
ցին նրա ամեն հարստութիւնը, Հայս տիկնայք՝

ւորութիւն արեց, բայց չը կարծէր թէ վերջապէս Ներսիսի պակասութիւնները, ոչ, այս մի համառօտ ակնարկէր զէպի պ. քաղաքագլուխը, որ նա ուշ դարձնի, բարձի թողի չանի քաղաքը, ինչպէս մինչև հիմա եղել է: Իսկ պարոն քաղաքագլուխը անհողութեան պատճառը պէտք է որոնեն պ. պ. իրաւաստներէն շատերի ստրկական բնաւորութեան և պարտազանցութեան մէջ:

Ամեն մի իրաւաստ թող լաւ իմանայ, որ ինքը ընտրված է իբրև հասարակութեան ներկայացուցիչ: Նա պիտի իր անձնական շահերը մի կողմ դրած, խորհի հասարակական շահերի համար, նա պիտի անհող չը նստի, այլ աշխատի փնտրել, ժողովել այն կարևոր պահանջները, որ ժողովուրդը զգում է և առաջարկէ խորհրդին ու ինքը պաշտպան հանդիսանայ իր առաջարկին. տանը, փողոցում իր կարծիքը արծարծէ հասարակութեան մէջ և մի քանի անգամ նոյնը առաջարկէ խորհրդին մինչև որ կատարէ այդ պահանջը: Բայց մեր իրաւաստները միայն լոկ անունն են կրում իրանց վրա և ոչինչ գործ չեն կատարում, իսկ շատերը զաղափար անգամ չունեն, թէ ինչ ասել է իրաւաստ լինել:

Խորհրդի ժամանակ զանազան կուսակցութիւնների են բաժանված և մէկ կուսակցութեան առաջարկը չէ ընդունում միւս կուսակցութիւնը, իսկ առաջարկը մնում է անկատար: Պէտք է այս էլ ի նկատ առնել, որ կուսակցութեանց անդամները սեպհական համոզմունքով համակարծիք կամ հակակարծիք չեն, ոչ, երանի այդպէս լինէր, այն ժամանակ մենք կասէինք որ մեր իրաւաստները մտածել, դատել, ըմբել դիտել, այլ անձնական հաշիւը, քաղաքականութիւնը երկու իրաւաստների մէջ տեղի ունեցած վէճը դեր է խաղում խորհրդի ժամանակ և մենք տեսնում ենք որ այս երկու պարտները հակառակ կուսակցութեան են պատկանում: Այսպէս պէտք է իմանալ և միւս իրաւաստների կուսակցութեանց բաժանվելը Պ. քաղաքագլուխը այս դէպքից օգուտ քաղելով իր նըպատակն է առաջ տանում:

Բ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ԲԱՌՈՒՄԻՑ

Օգոստոսի 8-ին

Քաղաքիս ծովափին, ուղղակի նաւահանգստի վրա գտնված չինութիւնների շարքում մնացած էին մի կարգ հին խանութները, մի քանի սրճարաններ և այլ մի երկու փայտէ չինութիւններ:

Կենցաղածիր (կարիերա) բաց արին նրա առաջ: Առաջինները իրանց անկիւղը վաղընդօրին կատարեցին, իսկ «այս տիկնայք» մեծ փորձերի նրան հնթարկեցին, մինչև որ ասպարէզ բաց արին նրա առաջ...:

Մոյնաման անթիւ արարքները էժան չը նրա տան նրան, շուտով վրա են հասնում և դժուար օրերը: Հիւրերը գալիս է պարտատէրերին և վաշխառուներին:

—Միշտ կը դանդաղէր առաւել ևս մի յայտնի վաշխառուի ձեռքից,—որտեղ էլ որ տեսնի ինձ, չը բաց առնելով մինչև անգամ եկեղեցին, (այդ ժամանակաշրջանում փառաւորեանցը ամեն կիրակի կայեցէ՛ եկեղեցին), միշտ միտս պիտի բերէ պարտամուծակալ: Մոռացել է անպիտանը, որ մի գիշեր թղթախաղում հօրիցս քառասուն հազար է տարել, և այժմ մի ինչ վեց հարիւր րոպու համար սատկում է, հոգի է տալիս: Հօրս կռուկները մոռացել է. եթէ նրա երեսին մի լաւ նայելու լինի, անշուշտ հօրս մատները հեռքերը պիտի դնեն:

Այսպիսի դժուար օրերումն էր փառաւորեանցը, երբ նա «այս տիկնայք» աչքովն է ընկնում: Այս տիկնայքը... միլիթանտորի տարփածուն էր և սրանից ունէր երկու աղջիկ: Չը նայելով այսպիսի մի կնայի վրա, այս տիկնայքը միանգամայն ազատօրէն էր իրան պահում և շատ ստեղծ սիրահարվում էր սրա նրա վրա, ինչպէս այս անգամ փառաւորեանցը դառնում է նրա ջերմագին սիրող առարկա: Բայց այս սէրերը երբէք հաստատուն չէին և միշտ անցնում էին արդիւրէն և արագ: Այս անգամ «այս տիկնայք» անհող պարտէն իր սիրեկանի հետ: Մի օր, երբ գալիս է փառաւորեանցը նրա մօտ, շատ սառը ընդունելութիւն է գտնում այստեղ: Այս տիկնայքը, խօսքը չերկարելով, ուղղակի յայտնում է փառաւորեանցին, որ այսօրվանից էլ ամեն բան վերջացած պիտի հաւարվի և ոտ չը պիտի կոխէ այս տունը, եթէ չը պատկի նրա անդրանիկ աղջկան վրա: Որան անսպասելի էր այսպիսի մի առաջարկու-

այս անցեալ գիշեր դրանց մէջ հրդեհ պատահելով մի երկու ժամկէտ ընթացքում այդ ամբողջ կարգը հրդեհ արեւ եղաւ և հիմնադրական կործանվեցաւ: Խանութները մէջ եղած ասպարէզները կարողացան ժամանակին ազատել, որով ամբողջ վնասը ընկաւ միմիայն չինութեանց աէրերի վրա: Մարդ սոսկում է տեսնելով մի կողմից այդպիսի հրդեհներ և միւս կողմից քաղաքիս կատարեալ անուշադրութիւնը այդպիսի դժբաղդ դեպքերի նկատմամբ: Բայց պէտք է իմացած, որ այստեղ կայ «ДОХОД ПОЖАРНЫХ ИНСТРУМЕНТОВЪ», հրաշէջ գործիքների (բիւրօ), որպիսի գործիքներից մի երկու հատը մինչև անգամ հրդեհների ժամանակ դուրս են բերվում և գնվում ի ցոյց, հրդեհների մօտ, որպէս զի ժողովուրդը չը մոռանայ նրանց գոյութիւնը:

Քանի օր է տեղս սարսափելի չղբեր են լինում. մարդ խեղդվում է անտանելի տաքութիւնից և փոշիներից, սակայն ոչ ոք չը կայ հողացող, որպէս զի գոնէ օրը մի անգամ ջրէին փողոցները: Մարդ բոլորովին տարակուսութեան մէջ է ընկնում տեսնելով մի կողմից քաղաքի այդ թշուառ վիճակը և միւս կողմից ի նկատի առնելով քաղաքիս դէպքերի անհոգի քայքայումը: Նաեւ, երբ նաեւ, քաղաքիս քաղաքային արդիւնքները, նաեւ, քաղաքիս քաղաքային կշռահարկից, ծովի մէջ լողացող երկից և այլն և այլն:

Այստեղի նոր բացվելը պետական բանկի բաժանման համար նշանակված գերկետօրը արդէն հասած է Բաթում ծառայողների ամբողջ շտաբով և բաժանման բացվելը յետաձգված է մինչև մարտի վերջին պ. ոստիկանապետի նորաւարտ տունը տարեկան 4,000 րոպիով և երկու տարվայ վարձը կանխել վճարելու պայմանով: Եւ ահա այս նպատակով նոյն դեպքերումները նոյն չափ մեծ եռանդով սկսած են ժողովել վաճառականներին այդ հարկաւոր գումարը: Մարդ մնում է կատարելապէս շուարած՝ չը կարողանալով հասկանալ թէ ինչ նպատակով են գումարվում քաղաքիս այնքան մեծագումար արդիւնքները, քանի որ մի այսպիսի հարկաւոր դէպքում կրկին վաճառականներին պիտի դիմեն:

Յորենի առեւտուրը քանի ժամանակ է համարեա դադարած էր և ահա այժմ այդ բերքի առեւտրի մէջ նոր սկսած է շարժում երկաւարդէն մի քանի նշանաւոր վաճառուներ տեղի

թիւն, նոյն աստիճան և ոչ պակաս անսպասելի ելք ուտացաւ նա. փառաւորեանցը ընդունում է այդ առաջարկութիւնը և շուտով դառնում է... միլիթանտորի և «այս տիկնայք» փեսայն: Այսուհետեւ նա սկսում է վաշխել ծերուկի մտերմութիւնը և ստանում է նրա գործարանատան ֆիրմայի ներկայացուցչութիւնը: Հանդերձեալում հայի ընտանուր ծարպիկութիւնը պատկում է ամեն բան: Կենցաղածիրը բաց էր նրա առաջ և մեռնել էլ հարկաւոր չէր, ինչպէս կասէ ռուսը:

Այսուհետեւ նա faiseur-ի տիտղոսն էր կրում, և իր ունեցած յարաբերութիւններով գործաւոր շրջաններում շուտով անուանի է դառնում ամենայն տեսակ գործեր գլուխ հանելու: Ոսկի երկաթաւորութեան մէջ անցեալ ցոյգի կենցաղավարութեան ժամանակ նա մեծամեծ ծանօթութիւններ էր կապել և այժմ շրջահայեցութեամբ և շատ խնայելի հարստահարում էր այդ ծանօթութիւններն: Իր ամբողջ ընդունակութիւնը, խելքը ու իմաստը առած էր գործաւոր աշխատանքին: Ժամանակը ոսկի է, ոսկին ձերբածու թել է մայրաքաղաքի գործաւոր լաբորիւթիւնում, անհայն դելիլը, որին սկսեց ծառայել փառաւորեանցը: Ի տեղին է ասել, որ նա յարմարագոյն է գտնում այդ լաբորիւթիւնի մէջ իր մականունը փոխել և շինել Պարամոնով. վաղընդօրին վաշխելից Պարամոնով վաճառ Բաղդասարեան փառաւորեանցի փոխարէն: Այժմ նա արդէն ամենայն իրաւունք ունէր մեր հայ գաղթականութեան պատուարը անդամներին թիւը մտնել, բայց կտրել էր իր ամենայն յարաբերութիւններն այդ գաղթականութեան հետ: Վաղընդօրին վաշխելից երբէք չը պիտի ներէ, որ իր սուղ վիճակի մէջ անցեալում այնքան հալածանքներ էր ենթարկել մէկը, իսկ միւսը իր կարծածին բարձրութիւնից արհամարհանքով էր վերաբերվում դէպի նա, և որը նոյն իսկ անխնայեալ հալածանքների բուն հեղինակն է եղել: Այս երկու անձինքների մէջ նա ամբողջ հայութիւնն էր նշմարում: Նա զգուշ

են ունեցել: Ներկայումս ցորենի ամենաբարձր գինը 1 րոպի 2 կոպէկ է:

Գիւղացի

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք «Գաղտնիք Ղաւարադի» հեղինակութիւն Ապրիլի Բեկնաղաւանց: Գիրքը հրատարակվեցաւ Առաքել Մատուհանի ծախքով: Տպւած է Ս. Պետերբուրգում, Ի. Ն. Սկոբոլովի տպարանում, ներկայ 1886 թին: Գիրքը հետաքրքիր է երևում: Մենք կաշխատենք նրա մասին խօսելու, երբ կարգացած կը լինենք:

ՍՂԱՍԻՅ օգոստոսի 11-ից մեկ գրում են հետեւալը: «Մեր հայ գործակալը նորեւումս վերադարձաւ Զաքարիայի, բայց մեղանում հողաբարձների ընտրութիւնները մինչև այժմ չեն սկսված: Քաղաքացիների ընտրված մասնաժողովը արդէն վերջացրեց ժողովրդական ցուցակագրութիւնը: Մեր քաղաքային և աղետականների կուսները արդէն միացան: Մեղանում եղանակը տար օրերից յետոյ միանգամից փոխվեցաւ: Երկու օր է ինչ որ քաղաքս մտախառնով է ծածկված. ժամանակ առ ժամանակ գալիս են յորդառատ անձրևներ: Եղանակը ցրտեց:»

Մեկ գրում են ԵԿԱՏԵՐԻՆՍՈՒՊՈԼԻՑ հետեւալը: «Վերջապէս մեր քաղաքները կատարվեցաւ. եկաւ հրաման ծխական դպրոցի հողաբարձների ընտրութեան համար: Փսան և ութ մարդ միայն հաւաքվեցան և ահա սղաւ ընտրվեցան հողաբարձու. Պետրոս Հալաճեանց, Պետրոս Քառասուրեանց, Ղազարոս Թառասեանց, Պօղոս Պետրոսեանց, Մկրտիչ Խաչիկեանց, Յովհաննէս Թաւմաշեանց: Ընտրվածներից Պետրոս Հալաճեանց և Պօղոս Պետրոսեանց հրաժարական տուին և նըրանց տեղը ընտրվեցան Յովհաննէս Բաղդասարեանց և Յակոբ Միհանաճեանց: Յանկանում ենք ամենայն աշդուրթին ընտրվածներին: Յոյս ունենք որ Ղազարոս Թառասեանցի պէս հարուստ մարդը բացի իր բարոյական ներգործութիւնից, նիւթապէս էլ չի գլանայ փողը ի շատէ օգնել դպրոցին, վասն զի որին շատ տրված է, նրանից շատ էլ կը պահանջվէ:»

Փարիզում հրատարակվող «La Tribune des peuples» ամսագրի օգոստոսի տետրակում խըմ-

էր սրանցից, ասել է, զգուշ էր նա հայութիւնից:

—Ջարմանալի բան է, կասէր Վաղդիմիր Վալիկինը:—հայի այդ յատկութիւնը... վերցրէք, օրինակի համար, մի ընկերութիւն, մի հասարակութիւն, մի որ և է խումբ, որի մէջ մի հայ կայ: Դուք կը նկատէք, որ այդ միակ հայը եղել է այդ ընկերութեան, այդ խմբի սիրտն ու հոգին. ամենքը նրան սիրում են, պատուում են և հաստատում: Բայց դու արի ու տես, երբ այդ ընկերութեան մէջ երկրորդ հայը մուտ գտաւ, այն ժամանակ... այն ժամանակ, մնաւ քաղաք. ընկերութիւն, սէր, պատիւ, ու յարգ...:

Այս համոզումն սրբան հեռի է գնացել, որ նրա ամեն դուռն միանգամայն փակված է հայի համար, լինի նա՝ վաճառական, աստիճանաւոր, հողերակալ, ուսանող և գիտնական: Բայց սա կայն հարկաւոր է նկատել, որ տարեկը երկու անգամ, Չատկին ու ծննդեան տունին հայոց հողերակալութեանը գալիս է սրա տունը օրհնելու: Նրանց ամեն անգամ հանդիպում է սպասաւորը, որի ուղեկցութեամբ մտնում են ընդունարան սենեակը, ուր սեղանի վրա արծաթեայ ամանի մէջ գտնում են պատրաստի շուր և որը իսկ օրհնում են: Նոյն իսկ սպասաւորի ձեռքի ծրարների մէջ ներկայեալ գրամը ստանում են ու գնում: Այսպէս ամեն տարի... Տիրացուի գննիչ հայեացքը երբէք չէ նկատել, որ այնքան տեսնակների մէջ, որը ընդունարանից երևում էին, մարդու նշաններ, հէնց խմանաւ ամբողջ կայարանի մէջ միակ այս սպասաւորը լինէր: Բայց և այնպէս, որդիս հետաքրքրութիւն էին պատճառում մեր տիրացուին այս ամեն կահկարասիքը: Նա շատ կը տար, եթէ մի կենդանի հոգի լինէր այստեղ այս ընտանիքից, բայց ոչ որին չէ տեսնում: Զաւոր կտրուած դիմում է սպասաւորին. «հրդէս է ձեր պարտն առաջնութիւնը. ինչպէս են, լաւ են, անողջ են, ինչպէս է աղջիկ-պարտնը, երբ խելքը... Ձեր պարտն մայրը Պետերբուրգ էր եկել, յետ գնաց, թէ այստեղ է: Երեւի ձեր պարտ-

քաղութեան կողմից տպված են երկու համա-կրական յօդուածներ թիւրքաց հայերի մասին:

ԲԱՅՈՒՄԻՑ մեկ գրում են: «Մենք երբս հիւանդանոցից փախաւ մի հայ հիւանդ-ձեւացող կալանաւոր: Այդ յանդուգն գողը երկու անգամ փախած է եղել նոյն իսկ բանտից, ուրեմն այդ երբոր անդամն է որ դա փախչում է և մինչև այժմ դեռ բռնված չէ:»

Մեկ գրում են ԲԱՅՈՒՄԻՑ հետեւալը: «Քանի անգամ մեկ պատահել է կարգաւ ձեր լրագրում, որ մի քանի գիւղերում սովորութիւն կայ փողով «աղջիկ ծախել», նոյն իսկ հարիւր րոպի պաշըղով և այլն: Ի՞նչ կասէ ընկերացողը, երբ կիմանայ որ նոյն սովորութիւնը կայ և լուսաւորված Բագու քաղաքում: Գիտե՞ք մէկը տարիներով խոտատում է մի արհեստաւորի տալ իր աղջկը: Արհեստաւորը հաւատալով աղջկայ հօր ազնիւ խօսքին, սպասում է: Յանկարծ նա իմանում է որ աղջիկը ուրիշ հարսնացուն է արդէն, որովհետեւ գտնվեցաւ ուրիշ, աւելի հարուստ փեսայացու: Ուրեմն այդտեղ ծնողների կողմից չեն ընդունվում ոչինչ բարոյական կապեր, ոչինչ զգացմունքներ, այլ այդտեղ լոկ վաճառականական հաշիւներ են տիրում: Քիչ չէ պատահում որ մի չարի վաճառական ծնողների աչքին աւելի թանկ է երևում, աւելի է գնահատվում քան թէ մի համեստ և ազնիւ արհեստաւոր: Այդ տեսակ գործողութեան ուրիշ ինչ անուն տանք, եթէ ոչ առևտուր:»

Մեր թղթակիցը, այցելելով ՄՅԻՅԻ գիւղը, գրում է մեկ հետեւալը: «Միջին զանգված է թիֆլիսից 20 1/2 վերստ հեռավորութեամբ, ուր Արաբկա և Կուր գետերը խառնվում են միմեանց հետ: Գիւղը քաղաքացած է 100 տուն վրացի և 62 տուն հայերից: Գիւղում կայ վրաց ծխական դպրոց և հինգերորդ դարում կառուցված երկու վրաց եկեղեցիներ, որոնցից մէկումն, մայր եկեղեցում ամբիօթիւն են մի քանի վրաց թագաւորների և թագուհիների շիրմները, միւսում աղօթութիւն են 35 կոյսեր կայ և մի հայոց եկեղեցի, որ կառուցված է հանգուցեալ Եփեմեանցի ծախսով: Այստեղ կան 4 վրացի և մի հայ քահանայ: Հայ ժողովուրդը հայերեն չը գիտէ: Եկեղեցու գաւթում կառուցված դպրոցը դատարկ է մնում, իսկ ուսումնարանի ավոտները գաւթում թափված են մնում: Այդ փողբիկ գիւղում 18 գինեւորն

նը այցելութիւններ անելու է գնացել: Ոչ ոք տանը չը կայ...: Սա հարցերի մի պայթիւն էր, որ դուրս էր թռչում գրգռած հետաքրքրութիւնից առանց պատասխաններին սպասելու, որովհետեւ գիտէր սպասաւորի անբաւականացուցիչ պատասխաններն. «ոչ, այո, այդպէս է, ТОЧНО-ТАКЪ, ЕН-КАКЪ БЫТЪ-СЯ», միշտ լավտնական պատասխաններ: Ամեն մի ընտանիքից տիրացուն մի մի պատմութիւն դուրս կը բերէր այս տօներին, բայց այստեղից երբէք... անկարող էր մնացել:

Վաղդիմիր Վալիկինը հայատեցութիւնը այն ծայրայեղութիւն էր հասել, որ շատ անգամ վիրաւորում էր և նրան, ով մի որ և է հասարակ ուշադրութիւն է ցոյց տալի դէպի նրան, ինչպէս հային: Երբէք չը պիտի մոռանամ մի դիպուած: Մի օր գալիս է ինձ մօտ մի ուսանող և առաջարկում է ինձ տունակ վերցնելու հայ ուսանողութեան ներկայացումի համար, որը մի քանի օրից յետոյ տեղի պիտի ունենար: Սրա այլալիւծ դէպքը ու սաստիկ տարուբերումը իմ ուշադրութիւն գրաւեցին:

—Ի՞նչ ունեք, բարեկամ, գոյն չը կայ ձեր երեսի վրա, արդե՞ք առողջ էք, հարցնում եմ երկտասարդին: Կարծես հէնց այդ հարցին էր սպասում...—Ես առողջ եմ, ջղաճգային սարսուռով խօսեց երիտասարդը, և մի ակնթարթում պղտորեց նրա աչքերը արտասուքով:—բայց անհայն երեք րոպի... անհամբեր ժամ է ինձ տանջում է, այրում է ինձ, չը գիտեմ ուր փախչեմ սրա ձեռքից... հա, այդպէս... այսպէս, պատու-տելով թղթաղամբ շարժանակեց նա,—այդ դրամով ամբողջ ուսանողութիւնը անարգեցին...:

Երբ ջղային տաքնալը անցաւ, նա ինձ պատմեց, թէ տունակ էր տարել Պարամոնովին, իսկ ուսանողը չէ ընդունել և սպասաւորի ձեռքով երեք ուրբի էր դուրս ուղարկել ուսանողի համար...:

Միտակամ

մարկը իսկոյն և եթ իր զաւուց յետոյ երկար խորհրդակցում էր պետական-քարտուղար Գլխին հետ: Ճաշից յետոյ գերմանական կանցլերը և ներառական երկար մնացին պատշգամբի վրա մինիստր Գլխին և նրա ընտանիքի հետ և վերադարձան իրանց հիւրանոցը միայն 8 ժամին: 10 ՆՆՈՒՆ 15 օգոստոսի: Արտաքին գործերի մինիստր օգնական Ֆերդինանդը հաղորդեց, հիմնական Սօֆիայի ստացած հեռագրերի վրա, որ Կարապետովը հրաժարվեց մասնակցել յեղափոխութեանը և հիմայ կառավարութեան գլխին է անցել: Իսկ յեղափոխութեան մասնակցող մեղադրվածները ձեռքաւորված են: Իշխան Ալեքսանդրին, Բենա հասցնելու պէս, տրվեց կատարելապէս իշխանը, մինչև Բենա հասնելը, վերջին անցքերի մասին ոչինչ չը գիտէր: Իշխանի այժմեան որտեղ լինելը յայտնի չէ: Ֆերդինանդը հաղորդեց նոյնպէս, որ Բաթումի հարցի վերաբերութեամբ, բրիտանական ներկայ կառավարութեանը կը հետեւի նախընթաց կարիքնտր կարծիքներին:

14 ՎՊ, 16 օգոստոսի: Երէկ հասաւ այստեղ բոլգարական զաւոնկեց իշխան Ալեքսանդր-Բատումեանը: Եւ այսօր կամեաւ էր ուղևորվել դէպի Բերեսլավ: Գալիլիանյում աստորիական գործերի հրամանատար Վիտտեմբերգեան դուքսը այցելեց իշխանին:

ԲԵՐԼԻՆ, 16 օգոստոսի: Իշխան Բիսմարկը վերադարձաւ Բերլին:

ԲՈՒՄԱՐԵՍ, 16 օգոստոսի: Բոլգարիայից ըստացած լուրերին համեմատ, չը նայելով զաւոնկեց իշխան Ալեքսանդրի մտերիներին ջանքերին, ժողովուրդը, ըստ երևոյթին, ընդունում է ներկայ եղելութիւնը և համոզված է, որ իշխան Բատումեանը գաղտնիցութեամբ միակ միջոցն է ազգային քաղաքականութիւնը ապահովելու համար: Ազգային ժողովը կը գումարվի սեպտեմբերի 15-ին: Բոլգարական լրագրները հաղորդում են, որ Յանկով վիրաւորված է: Բայց նրա բանտարկութեան տեղը յայտնի չէ:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16 օգոստոսի: Անգլիական դեսպանը յանձնեց Բ. Դրանը մի յայտագիր, որում ապացուցանում է, որ անհրաժեշտ է գործադրել Բերլինի դաշնագրութեան վճիռները Հայաստանում մտցնելով բարենորոգութիւններ մասին, որպէս զի մի ուրիշ տէրութիւն պատճառ չունենայ գործի մէջ միջամտելու:

ՍԻՄԼԱ, 17 օգոստոսի: Այստեղ հաշւած է, որ ռուս-աֆգանական սահմանի վրա գտնվող 9,000 մղոն երկրից, 7,000 ընկաւ Ռուսաստանին, իսկ 2,000 Աֆգանստանին: Խօջա-Սալէի հարցը հնդկական կառավարութիւնը նախամեծար է համարում ևնխարկել միջնորդ դատարանի վճիռին:

ԲՈՒՄԱՐԵՍ, 17 օգոստոսի: Իշխան Ալեքսանդրը, որին ուղեկցում էին Ֆրանց և Լիւդվիգ եղբայրները, այսօր առաւօտեան ժամի 10-ին հասաւ այստեղ և իսկոյն և եթ ուղևորվեց Բուչչուկ: Կայարանում իշխանին դիմաւորեցին ռուս-մինական իշխանութիւնները Բրատիսնոյ առաջնորդութեամբ, Մեծ-Բրիտանիայի դեսպանութիւնը և բոլգարական պատգամաւորութիւնը: Յետագայ ուղեգնացութեան յատակագիծը կը որոշվի Բուչչուկում: Երեկ իշխանը Դանուբի վրայով կանցնի մինչև Լոմ-Պալանկին և այնտեղից կը

մտնի Սօֆիա Վիդլինի բերդապահ գործի հետ միասին:

ԲԵՐԼԱ, (Կ. Պօլսի մի թաղ) 17 օգոստոսի: Թորենթոնը առաջարկութիւն արեց Բ. Դրանը բոլգարական իշխանի վերականգնելու օգտին: Արտաքին գործերի մինիստրը պատասխանեց, որ Բ. Դրանը վճռել է գործել միւս պետութիւնների հետ համաձայն և չէ կարող գործի առաջին ականջը լինել:

ՎԻԵՆԱ, 17 օգոստոսի: «Fremdenblatt» լրագրիցը ասում է, որ Պետար Կարապետովիչի կանգնեցումը իշխանի բոլգարական դասի վրա ոչինչ յայտնի չէ: այնու ամենայնիւ այդ կանգնեցումը կը մնայ առանց նետանքի: «Fremdenblatt» լրագրիցը հակառակ է նոյնպէս այն կարծիքին իբր թէ մտադրութիւն կայ Բատումի միացնելու Աստրո-Ունգարիայի հետ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 օգոստոսի: Երէկ Թագաւոր Կայսրը և Թագուհի Կայսրուհին բարեհաճեցին ընդունել նոր նշանակուած իշխանական դեսպան Լիւ-Շու-Ֆանին:

ԿԱԶԱՆ, 18 օգոստոսի: Երէկ հանդիսաւոր կերպով բացուեցաւ արհեստագործական և գիւղատնտեսական ցուցահանդէսը: Վաճառի և Կամեան նախահանդէսից ցուցահանդէսին իրանց սեփական ձեռագործները ներկայացնողներ թիւը 500-ից աւելի է:

ԺՈՒՐԺԱՎՊ, 18 օգոստոսի: Իշխան Ալեքսանդրը երէկ կէսօրին եկաւ այստեղ: Նրան դիմաւորեց Ստամբուլից բոլգարական պատգամաւորութեան հետ: Նա նոյն նաւով, որով մի փոքր առաջ արտոնվեցաւ, ուղևորվեցաւ Բուչչուկ: Այդտեղ իշխանին դիմաւորեցին միտրոպոլիտ Գրեգորը, օտար երկիրների հիւպատոսները և ամբօրը: Խորհուրդ կազմեցին և վճռուեցաւ այսօր ուղևորվել Տիրնովո, ըստ որում Սօֆիա գնալը առ այժմ երկիւղալի է:

Խաղաղութեան հրաժարագրող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐՄԲՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՇԱՆԱՌՈՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ առաջարկվում է այն անձանց, որոնք ունենալով բազմաթիւ մուշտարիներ առևտրական աշխարհի շրջանում, կրնան նաև կամիսիա կամ գործակալութիւն մի նշանաւոր արդիւնաբերական ձեռնարկութեան: Դիմել Բ օտուով վարչական «Բայկման և Ֆրէնկել» գրասենեակին, հետեւալ հասցեով. «Райхманъ и Флендлеръ» контора объявленій въ Варшаву (Сенаторская 26). 1—1

ՀՕԿՈԼԵՏ
Ս. ՍԻՌԻ և ԸՆԿ.
(Վ. 4857.) 26—50 (Կ)

ՀԱՇՈՒՊԱՆԵՐ ԵՒ ԹՂՊԱՆԻՑ
որ գիտէ և օտար լեզուներ, ցանկանում է պարագմունք ունենալ: Ցանկացողները իրանց հասցէն թողնեն խմբագրատանը: 1—3

Ս. Վ. ԱՐՂՈՒԹԻՆՍԿԱՅԱ
(Որ աւարտել է մանկավարժական ֆիլոսոֆիական դասընթացը) բացում է
«ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷՋ ԵՒ ՏԱՐԻԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ» գիշերօթիկ օրիորդների համար: Ընդունելութիւնը կը սկսվի օգոստոսի 20-ին, առաւօտեան ժամի տասնից մինչև երկուսը ճաշից յետոյ: Հասցէն՝ Վերամիլիոսկայա փողոց, իշխան Ամատուեան տուն, ներքին յարկը: Նոյն տեղում գտնվում է և ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԳԱՐԱՆԸ: 1—5

Յայտնի իր յատկութեամբ, մարմնի մասերի, մանուսանդ ոտների մասների փտումն արգելող
Գ Ա Լ Մ Ա Ն Ի Ն
Ծախվում է ԴԵՂԱՏՆԵՐՈՒՄ, նոյնպէս և զրօգիտների մօտ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ամենանշանաւոր քաղաքներում և ԿԱՅՐՈՒՄԻՆԻ քաղաքներում:
ԳԼԽԱՌՈՐ ՊԱՆԵՍՏՐ Գտնվում է ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ, հարող, ֆարմացիայի մագիստրոս Վ. ԿԱՐՊԵՆՍԿԻՍ սեփական դեղատանը, Էլէկտորալնա փողոցում, № 39:
ԳԱԼՄԱՆԻՆԻ մեծ արկղիկը ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ արժէ 50 կոպէկ, փոքրը 30 կոպէկ:
Պէտք է գգուշանալ կեղծումներից և պահանջել, որ խրաբանչիւր արկղիկի հետ գտնվեն՝ գործածութեան հրահանգը և փարիզեան ցուցահանդէսի մեղադրանքը: 9—10 (Կ)

COMPAGNIE DES MESSAGERIES MARITIMES
PAQUEBOTS-POSTE FRANÇAIS.
ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
(ՄԵՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)
Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԵԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ:
Հինգշաբթի, 21-ին օգոստոսի, ԲԱԹՈՒՄԻՑ զուրա կը գնայ շոգեհաւ ՏԻԳՐ (TIGRE) նաւապետ ԲՕՆԷՖՕՍ (BONNEFOY) մտնելով Կ. Պօլս և Զմիւռնիա և յարակցելով (Եաֆա), Պօրտ-Սէյիդ և Ալեքսանդրիա գնացող ընկերութեան շոգեհաւերի հետ:
Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԳՈՒՄ պ. պ. ԲՈՒՐ-ԿՀԱՐԻՒՆ և ԸՆԿ. իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳԵՈՐԳ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆՅԵՆ:
2—3

Ա. Զ. Դ
ԳՐԵԹԷ ՈՉԵՂՈՎ
ԱՌՍՏՐԻԱ
Կարելի է առնել սեղանի գեղեցիկ ԱՆՈՒՆԵՐ, 42 կտոր, միայն 18 Ֆրանկ 75 սանտ
Առևտրի դադարման պատճառով, ծախու հանված են ՀԱՆՖԷՆԱՆ արծաթէ պատրաստված անթներու ահագին բանակութիւններ, սովորական գնէն 25 առ 100 զեղծով: Արտադրութիւն են Հալֆէնեան արծաթեղէններ պատրաստող Միացեալ Ընկերութեանց, որը սնանկացած են այժմ:
Միայն 18 Ֆրանկով և 75 սանտիմով ստանալի, ինչ որ յառաջագոյն 60 Ֆրանկով կը ստացվէր: Կը զրկեմք Հալֆէնեան արծաթէ պատրաստեալ սեղանի հետեւեալ անթներն, որը արտաքոյ կարգի ընտիր և դիմացկուն են:
6 հատ սեղանի գեղեցիկ դանակներ Հալֆէնեան արծաթէ
6 " պատառաքաղներ " "
6 " ապուրի մեծ գրալներ " "
6 " սուրճի սիրուն գրալներ " "
1 " ապուրի խոշոր և ծանր գրալ " "
1 " կաթի մեծ գրալ, շատ նուրբ " "
3 " հաւկիթի գեղեցիկ և թանձր անթներ " "
2 " սկաւառակներ թէյամանի համար " "
1 " թէյի գեղեցիկ թորիչ " "
1 " գեղեցիկ պղպեղաման, կամ շաքարաման " "
3 " շաքարի շքեղ թասեր " "
6 " գեղեցիկ դանակակներ Բիւրեղէ
Սպիտակութիւն երաշխաւորեալ 10 տարի:
Ընդունելու համար այս 42 անթներն Ֆրանկ 4 և ուղղակի բնակարանը, 4 կամ 5 օրվայ մէջ, հարկ է ուղարկել 18 Ֆրանկ 75 սանտիմ ընդհանուր միջերանոցը Հալֆէնեան արծաթեղէններու Միացեալ գործարանաց, այս հասցեով
M. RUNDBAKIN 2 B. Hedwiggasse
VIENNE (Autriche)
ՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. Դրամը կը հատուցվի, երբ վաճառքներն չը յարմարին: Հայերէ
եզուաւ նամակներ կընդունեն:
16—18 (Ե)

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.
(N. PAQUET ET COM.)
Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԵԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ:
Զորեքշաբթի, օգոստոսի 20-ին, «ԱՆԱՏՈԼԻԱ» (ANATOLIE) շոգեհաւը, նաւապետ ԲՕՇԷԼ (BOSCHEL) զուրա կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Օրդու, Սամսոն, Կ. Պօլս և Մարսէյ: Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ընկերութեան գործակալներին: Բաթումում պ. Գարանիսին և Թիֆլիսում պ. Բէնօն, նախկին Արծրունու գալլերում, № 103.
4—4

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՅՇԿԱԿԱՆ ԲԱՃԵՆ ԿՈՂՄԻՑ ԹՈՅԼՏԻՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՅԱՄ
ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՄԿԵՂԵՂ
ՄԻՇՈՒՆԱՅ
Իսկի գինը 1 ր. 20 կ. գուտապէրչի մեքենան առանձին. 1/2 գորակ 65 կ.
Ս մբտկային օծուէն, իս Գուտմանի, ձիերի սմբակները ամեն օր օծելու համար, պահպանում է սմբակը ճարելուց և նախկին միջոցին թուլանալուց: Գորակի գինը 1 րուբլի:
Կ ու զրի ճարպի օծուէն, պահում է խոնավութեան դէմ և կակուղ դրութեան մէջ՝ կոշիկները, բոտիները, ձիերի սանձերը: Գինը 75 կոպ.
Մ ա զ ե ի ն ե ի, սե, շաքարակազոյն և չէկ: Մի անգամ ներկված մազերը իրանց գոյնը պահում են մինչև վեց շաբաթ: Ներկված մազերը չէ կարելի զանազանել ընտկան մազերից: Արկղիկը 3 րուբլի:
Իս. Գուտման
Գլխաւոր պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ գտնվում է Վ. Գ Ր Ի վ ն ա կ ի գեղատան ապրանքների մագազինում, Վձոդոն՝ հիւրանոցի տակ, Զուրալովի տանը:
11—100
Պատկերազարդ ԴԱՍԱԳԻՐԳ-ԻՆՔՆԱՌԻՍՈՒՑԻՑԻՑ ԲՈՒՍԱՅ ԼԵՋՈՒԻ Լ. Խան-Աղանցի. գրաւաճառների մօտ 20 կոպէկ:
8—24 (Զ.)